

## **ДЕЯКІ ПІДХОДИ ДО РЕФОРМУВАННЯ ЗМІСТУ МЕТОДИКИ ВИКЛАДАННЯ ПРИРОДНИЧИХ ДИСЦИПЛІН У ЗАГАЛЬНООСВІТНІХ І ВИЩИХ ПЕДАГОГІЧНИХ НАВЧАЛЬНИХ ЗАКЛАДАХ**

*Пінський О.О., Іллічева Л.С. (Харків)*

Демократична перебудова суспільства, яка розпочалася в Україні на початку 90-х років минулого століття спонукала до перебудови освітнього простору нашої держави. Перед загальноосвітніми і вищими навчальними закладами постало питання створення новітньої системи навчання, яка була б орієнтована на входження у загальний світовий освітній простір, що зумовлює зміну освітньої парадигми, означає пошук нових напрямів, форм, методів навчання, та, в свою чергу, вимагає більш досконалої системи підготовки педагогічних кадрів.

Якісні зміни в системі біологічної освіти в сучасній школі передбачають відмову від старих підходів, що зводились до надання учням як можна більшої кількості знань фактичного матеріалу. Бурхливий розвиток природничих наук унеможливує, навіть за умови 12-тирічного терміну навчання, надання сучасним школярам повного обсягу необхідних знань. Вирішення цього питання полягає у спрямуванні сучасних методик на те, щоб навчити учнів здобувати знання самостійно, перетворивши їх з пасивних слухачів на активних і постійних здобувачів знань. Учитель сучасної школи має відмовитись від ролі доповідача, набувши функції людини-професіонала, яка вдумливо скеровує процес навчання. Для цього він повинен володіти не тільки класичними основами методики викладання біології, а й інноваційними технологіями навчання, їх науковими основами та шляхами впровадження.

Входження в болонський процес спонукало викладачів нашого факультету переглянути систему підготовки вчителів біології, яка протягом багатьох років дещо штучно стримувала творчий потенціал учителів, знижувала потенціал науково-педагогічної думки.

Основою для розвитку творчості майбутнього учителя біології є, перш за все, глибоке знання базових природничих дисциплін. Кредитно-модульна система навчання, за якою наш педагогічний ВНЗ працює третій рік, безумовно сприяє підвищенню якості знань студентів, бо ставить їх в умови, коли необхідно продуктивно працювати протягом усього навчального року, а не тільки під час сесій.

Високоякісна педагогічна освіта передбачає не тільки володіння змістом навчальних природничих дисциплін, а й умінням донести ці знання до кожного учня. Активна пізнавальна діяльність учнів на уроці – є головною умовою сучасного підходу до навчання взагалі і до вивчення біології зокрема. Для того, щоб керувати навчальним процесом на уроці, учитель повинен володіти системою сучасних форм освіти та виховання школярів, новітніми, альтернативними підходами, методами та прийомами навчання.

Курс "Технології і методика навчання біології", який читається студентам природничого факультету на 3-му і 4-му році навчання і курс "Вибрані питання методики викладання біології" для студентів-спеціалістів і магістрів комплексно вирішують це завдання. Перш за все, студенти вивчають фундаментальні питання методики викладання біології в школі, такі як сучасний науково-методичний комплекс учителя біології та природознавства, перспективне і поточне планування роботи учителя, форми, методи і прийоми навчання біології, особливості методики формування морфологічних, анатомічних, фізіологічних, еволюційних, систематичних, екологічних понять на прикладі рослин, тварин, людини, тощо.

Зазначені питання вивчаються в контексті кардинальних напрямків реформування освіти в Україні, таких, як розвиток українського освітнього простору, особистісна орієнтація освіти, формування через освіту здорового способу життя, впровадження нових освітніх технологій, комп'ютеризація освіти, використання наукових результатів як бази і змісту навчання, профільний підхід у навчанні учнів міських та сільських шкіл тощо.

Безпосередньо реалізації цих питань допомагають також спецкурси з методики викладання біології для студентів-старшокурсників природничого та факультету заочного навчання "Сільська малокомплектна школа: проблеми та перспективи" та "Біоетика".

Велике значення у фаховій підготовці учителя біології мають педагогічні практики, під час яких студенти вчаться використовувати набуті теоретичні знання: проводити комбіновані та одноцільові уроки різних видів, організовувати, здійснювати процес виховання учнів під час їхнього навчання шкільним дисциплінам природничого циклу, використовувати ігрові форми навчання, вивчати особистісні риси учнів, знайомитись з досвідом роботи учителів-майстрів, брати участь у застосуванні нововведень в методиках, технологіях, формах, методах, прийомах організації навчально-виховного процесу в умовах діяльності сучасних ЗНЗ різного типу в Україні.

Виконання під час педагогічних практик студентами-практикантами великих за обсягом наукових педагогічних експериментів з впровадження в практику учителів біології новітніх технологій навчання сприяють розкриттю творчого потенціалу майбутніх вчителів. Результати цих науково-педагогічних досліджень показують доцільність, чи, навпаки, недоцільність впровадження в навчальний процес того чи іншого нововведення, формують власні педагогічні уподобання студентів. На їх результатах, як правило, базуються висновки курсових, методичних розділів дипломних робіт студентів-випускників. До завдань з педагогічних практик для магістрів входить, крім виконання суто наукових експериментальних робіт, ознайомлення з теоретичними і практичними аспектами наукових проблем, над вирішенням яких працюють педагогічні колективи кращих шкіл м.Харкова і області, участь у керівництві творчими роботами учнів-членів МАН, вивчення передового досвіду роботи учителів-майстрів. Все це допомагає майбутнім науковцям побачити сучасний загальнонавчальний заклад як широке поле діяльності для науки.

Зазначені підходи до реформування змісту різних курсів методик викладання природничих дисциплін на природничому та факультеті заочного навчання Харківського національного педагогічного університету імені Г.С.Сковороди, на наш погляд, створюють умови для більш ефективної підготовки фахівців, що спроможні працювати в умовах сучасної української школи.

## **ДЕЯКІ АСПЕКТИ ВПРОВАДЖЕННЯ ІНФОРМАЦІЙНИХ КОМП'ЮТЕРНИХ ТЕХНОЛОГІЙ В ПРОЦЕС НАВЧАННЯ ХІМІЇ**

*Кармазіна І., Магда В.І. (Полтава)*

За останні роки відбулася корінна зміна ролі та місця персональних комп'ютерів і інформаційних технологій у житті суспільства. З предмета фахової діяльності достатньо вузького кола спеціалістів у сфері точних наук вони перетворилися в інструмент, що використовується в усіх галузях сучасного виробництва, у побуті і громадському житті. Володіння інформаційними техно-